

Andrzej Wiśniewski

"Fall Weiss. Z genezy hitlerowskiej agresji przeciw Polsce", B. Czarnecki, Warszawa 1961 : [recenzja]

Palestra 5/8(44), 74-75

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1950 r., a w dziale II — tabela podręczna wpisów sądowych uiszczanych przez jednostki gospodarki uspołecznionej dochodzące od pracownika wynagrodzenia wyrządzonej przez niego szkody, ułożona także na podstawie wymienionej wyżej ustawy. Dział III zawiera tabelę podręczną wynagrodzenia adwokatów wraz z objaśnieniami, ułożoną na podstawie rozporządzenia Min. Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych.

K. K o r a n y: *Powszechna historia państwa i prawa. Tom. I. Starożytność*. PWN, Warszawa 1961, s. 190.

„Nauka prawa bez historii prawa nie może się w żaden sposób obejść, od niej początek brać, na niej gruntować się powinna. Ona nadała nauce tej światła i godności tych, jakich teraz zażywa.” Powyższy cytat z dzieła Jana Wincentego Bandtkiego, profesora na Wydziale Prawa UW w latach 1816—1831, otwiera pierwszy tom nowo wydanej powszechnej historii państwa i prawa.

Książka, będąc w zasadzie podręcznikiem dla studentów, zawiera także szereg ciekawych informacji dla tych wszystkich, którzy interesują się historią państwa i prawa w starożytności.

W pierwszych dwu rozdziałach autor przedstawia państwo i prawo Egiptu i Babilonii, omawiając — według jednolitego schematu dla obu rozdziałów — kolejno stosunki społeczne i gospodarcze, ustrój państwa, źródła prawa, prawo prywatne, prawo karne, proces. Każdy z rozdziałów zawiera także ogólny rys historyczny.

Zbliżona systematyka zachowana jest i w dalszych rozdziałach książki. W rozdziale III, poświęconym Grecji, autor po omówieniu powstania państw greckich przedstawia stosunki społeczne i gospodarcze oraz ustrój państwa w okresie homerowym, a następnie szczegółowo omawia ustrój państwowy i prawo w Sparcie i w Atenach. Na podkreślenie zasługuje fakt umieszczenia w książce zarysu historii prawa greckiego prywatnego i karnego oraz procesu.

Rozdział IV omawia historię państwa rzymskiego z podziałem na okres królewski, republikański i pryncypatu. Autor pominął historię prawa prywatnego i procesu rzymskiego, gdyż — jak wyjaśnia w przedmowie — temu zagadnieniu poświęcono ostatnio kilka poważnych opracowań.

W książce znajduje się także obszerna bibliografia źródeł i literatury przedmiotu.

B. C z a r n e c k i: *Fall Weiss. Z genezy hitlerowskiej agresji przeciw Polsce*. PWN, Warszawa 1961, s. 186.

Sprawa bezpośredniego przygotowania hitlerowskiego napadu na Polskę nie doczekała się dotychczas w naszej literaturze wyczerpującego opracowania, tym

bardziej że jako temat kłopotliwy z politycznego punktu widzenia jest ona pomijana w literaturze zachodniej, zwłaszcza zachodnio-niemieckiej. Lukę tę w znacznej mierze wypełnia omawiana praca, której autor nie pomija także prawnomiędzynarodowych aspektów zagadnienia.

W rozdziale I książki omówione są ważniejsze akty prawa międzynarodowego regulujące stosunki polsko-niemieckie w okresie dwudziestolecia międzywojennego, jak np. polsko-niemiecki traktat rozjemczy (parafowany w Locarno), pakt Brianda-Kellogga, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy z 1934 r.

Rozdział II dotyczy przygotowania Niemiec do agresji (do roku 1937), a rozdział III — polityki Niemiec wobec Polski w okresie tak zwanego „kryzysu czeskiego” (marzec 1938 — marzec 1939).

W ostatnim IV rozdziale książki autor przedstawia niemieckie przygotowania do agresji przeciwko Polsce w okresie od 15 marca do 28 kwietnia 1939 r. Omówione tu jest opracowanie tzw. planu *Fall Weiss*, izolacja Polski jako podstawowy warunek jego wykonania, plan „wojny błyskawicznej”. Dalej autor omawia punkt pt. „Podstawy prawne”, zamieszczony w specjalnych zarządzeniach do *Fall Weiss*, gdzie stwierdza się, że Polska zostanie napadnięta bez wypowiedzenia wojny. Po przedstawieniu zagadnień gospodarczych w *Fall Weiss* i akcji dyplomacji hitlerowskiej starającej się o zdobycie argumentu o „nieustępliwości” Polski, autor przedstawia zerwanie deklaracji polsko-niemieckiej z 1934 r.

Do pracy dołączony jest wybór dokumentów, w których poza wspomnianymi wyżej aktami zamieszczono w wyjątkach m. i. oświadczenie premiera Chamberlaina w Izbie Gmin złożone w dniu 31 marca 1939 r. w sprawie gwarancji dla Polski, wspólny komunikat polsko-brytyjski opublikowany 6 kwietnia 1939 r. na zakończenie pobytu ministra J. Becka w Londynie, przemówienia Hitlera na tajnych konferencjach 23 maja i 22 sierpnia 1939 r., wreszcie rozkaz Hitlera do ataku na Polskę z 31 sierpnia 1939 r.

Andrzej Wiśniewski